

Latweefchu Awises.

Nr. 28.

Zettortdeenâ 11. Jubli

1857.

Sluddinafchana.

Muhfu fchehligais Kungs un Keisers Kurfemmes Domehnu-teefai un mannim, fchih's teefas Präfidentam, itt laipnigi pateizibas grahmatu laidis par to pateikdams, ka Kurfemme wiffas Krohna-nodohfchanas riktigi ismaksatas tappufchas. — Ar preeku to isfluddinadams mannim no firde's japateiz wiffem teem, kas mannim pee tam peepalihdfejuschi, pateikdams teem zeen. Aprinka Inſpektora kungeem, tahm pagasta teefahm, teem pagasta preekfchneekem un arri wiffem teem, kurzem fchi nauda bij jamakfa, ſtipri zerredams, ka tee tikpat firſnigi par to ruhpefees, ir us preekfchdeenahm fcho peenahkamu darbu gohdam isdarriht, ka tee zaur to wehl warretu nopelniht fawa mihta Kunga un Keisera labpatifchana.

Kurfemmes Domehnu-teefas Presidente Barons Offenbergs.

Awifchu-sinnas.

Gtä Jublijâ pulkſten 7nds wakkara muhfu Keisers un Keisereene nobraufchi Kifſingâ, kur tohs ar leelu preeku un gohdu usnehmuſchi. Wakkara pilſahs jauki puſchkohts bijis ar ſwezzehm un karrogeem. Tur nu irr pulks augſtu lungu un Kreerwu Generalu, ir muhfu Todlebens. Ar fcho, kas no Sprantſchu ſemmes turpu nobrauzis, muhfu Keisers un Keisereene tohti laipnigi runnajufchi. — Pruhſchu Rehninſch nobrauzis us Wihni pee Giſtreikeru Keiseru un tur farunnafchotees par to leetu, kas teem irr ar Dahnu Rehninu Diſteines labbad. Gribboht wehl ar labbu to leetu beigt. — Effeet laſſijufchi, ka gribboht rakht tahdu kanahlu pee Suezes, (ſlattees Afias lantkahrtes iſtahiſtichana), ka ar kuggeem warr eet no Widdus us Sarkano jubru (Nedru-jubru, ſlattees Kanaanas lantkahrte). Sprantſchi un zitti to labpraht gribb, jebſchu makfaſchoht dauds millj. rubtu. Bet nu Enlenderi turrachs prettim un melle ſchahdas tahdas wainas kalabbad ne warroht taiſiht, jo bihtahs ka tad wiffa paſaule ahtri warre-

fchoht noſkreet us Indiju un zittahm Afias walſtim, bet tad ar laiku Enlenderi ne buhfchoht wairs tee weenigee kas tur andelejahs, walda un darra ka teem tiht. — Spanjezem kibbeles ar Mexikas walſti un taifa karea kuggus gattawus ar ko turpu eet no Kubas fallas (ſlatt. Amerikas lantk. iſtahiſt.). Zitti walbineeki tohs meerina, bet Seemel-Amerikaneri fcho kareu preezigi gaida, jo nodohmajufchi karea laika Spanjezem panemt fcho baggatu Kubas fallu, pehz kurras tee ſenn deenahm jaw gluh. — Sprantſcheem ar Rabileſcheem Awrikas kalnds gruhti deefgan gabjis, jo ſchee maktigi bij apzeetinajuſchees un ſtipri turrejuſchees. 2 weetas neganti kawuſchees un Sprantſchi paſchi rakſta, ka teem kahdi 370 ſaldati un 25 wirſneeki faſchauti. Kad Sprantſchi ne buhtu to leelzektu uſtaifjuſchi, ta ka ar leeleem gabaleem warrejuſchi peefkreet un ar bombehm un rakettehm papillam ſchaut, tad gan nebuhtu winnejufchi. Arri pee Senegales leelupes Awrika, (ſlattees Amerikas lantk. tai rihta puſſlohde kur Awrika), kur Maureeſchi Sprantſchu krepofthu bij nopohſtijufchi, teem

itt nikni bij jakaujabs, bet winnejuschi gan; 29 Sprantschi fashauti. — Italijs 3 weetas dumpineeki — tahdi kas nemeera gaddos bij aisbehguschi us Enlenderu un zittahm semmehm — attal mehginajuschi dumpi zelt. Genuas pilsata nakti usbruktuschi wakt's nammam un masai zittabellei, bet saldati tohs winnejuschi zittus noschahwuschi, 52 dsihwus fanehmuschi un teefa nodewuschi, zitti isbehguschi. Urri Livornas pilsata lma Sublija 3 weetas fahkuschi kantees pa eelahm, 3 schandarmus gan noschahwuschi 3 fashahwuschi — bet arri 13 dumpineeki noschauti, zitti sanemti, zitti isbehguschi. Ap to laiku arri leels pulks tahdu besdeewigu ar dampfuggi, karra-leetahm un leelu naudu peebraukuschi pee Neapeles walsts deenas-widdus puffes pee kahdas masas fallas, ar warru uslausis zeetuma nammu un leelu pulku zeetumneeku atzwabbinajis un panehmis lihds; tad schee gahjuschi pee mallas un laudis mussinajuschi lai dumpi zektoht, arri wissadus warra un pohsta darbus padarrijuschi, kamehr nahkuschi Kehnina saldati un 2 weetas ar teem nu bij jakaujabs. Turcejuschees gan kahdu laiku, bet bij jabehg, jo kahdus 130 dumpineekus noschahwuschi, zittus fanehmuschi, zittus aisdinnuschi kalnds. Dabbuschi tai fuggi labbu teefu karra eerohtschu un fakka kahdu pahri simststuhkstoschu naudas. Voi naw teefa ka winndeen' Awises teikuschas: Dumpineekeem Deews ne palihds. Dsird ka Indija teem arri slikti eimoht. — Sawas fallä pee Batarias, (flatt. Asias lantkahrte) 3 reises Merzi semmes trihzeschana bijuse un leela kaserne pohstita. — Tunis pilsata schihds ar Turkeem sastrihdejees, fahzis Muamedu (Turku praweetu) lahdeht un saimoht. Schihdu fanehmuschi, tam galwu nozirtuschi, un ar to meesu laudis wissadus nedarbus padarrijuschi un tad sunneem par barribu dewuschi. Resmahdi un nesaimo zitta zilweka tizzibu — bet pamahzi un parahdi ar gohda wahrdeem un darbeem, ka tewim irr ihsta tizziba sirdi un garrä. — Gta Sublija Libeles pilsata leela basnizas tohrni sibbins eespehris un

fahzis degt, bet isdewees ugguni apdsehsts. — Pee mums Jelgawa nu taifa Telegrawi. Nahk no Rihgas un eet us Leepaju un Wahzsemmi. Pee muhsu leelupes abbäs puffes warreni austi mastakohli zelti un tad femmaki stabbi kur to drahti liks wirfu, eet pahr tirgu pa Esera un Dohbeles eelu us Dohbeli un Leepaju. Dahwidowa nammä buhschoht statione, kur sinnas ar telegrawi warreschoht nu islaisi pa wissu pasauli. Urri laudis melsch, ka taifischchoht gan dselles zekku no Rihgas us Jelgawu. Lai Deews dohd ka buhtu ahtri. S—z.

Sauna sinna.

1856 gaddä Widsemme noschahwuschi 75 wezzus un 67 jannus wilkus, parwissam: 142. Tik dauds to wilku ne buht naw Kursemme. Te wilkus tiklai weetahm garr Daggawu, Kursemmes augfchgallä, weetahm arri pee Leischu rohbescheem un juhremallas leeleem mescheem warr dabbuht redseht, bet Kursemmes leelaka dalka winnu nebuht naw redsami. Turprettim mums dauds weetas irr breefschu un stirnu. S—z.

Skudra.

2.

Tomehr skudru pubsné ne wissas skudras weenadas. Wissmasakais pulzinsch irr mahtites; wairak pehz tahm irr tehwin, — un schee masaki pahr winnahm. Bet wehl trescha un wissleelaka dalka irr — neaugligas skudras, kam schohli leelaki, un zaur tam galwas resnakas. Schahs tahs ihstenas strahdneezes skudru pubsné, un schahs nekad neredf spahrnotas, kamehr mahtitehm un tehwineem us kahdu brihdi irr spahrni, wafaras beigumä, — jo wairak Augusta un Septembra mehnesi. Lai laikä schee abbee ar spahrneem mehds pazeltees gaisä leeleem barreem, papreefschu tehwin, tad mahtites; winni skrej krustam schlehsam, lihgojahs druhsmahm, jukku jukkam plehwinadamees,

— tad nokriht semmē; tehwinī nu bes spahrneem, driht nomirft, — mahtites, kam spahrni wehl naw noluhstufchi kà tehwineem, paschas sewim tohs nolausch un eelihsch mihtstā semmē, — kahdā zimpari, usnakā woi zehrpe, — woi arri kahdas skudru puhsnēs strahdneezeš sakampj tahdas mahtites, eerauj winnas sawā puhsnē un zeeti tahs farga, lai paleef beedribai par mahtehm, kas jaunus behrnus dohd. — Kur nu tahdas mahtites, kas augligas, woi pa weenahm woi wairak kohpā kahdā weeta jaunu beedribu zek, — tur tikpat kà strahdneezeš, ustaisa sewim puhsninu, un pautinus dehjuschas tohs apgahda paschas, kohpj un farga tohs tahrpinus kas no scheem pautineem ischkirrahš, winnus barro, lihds kamehr tee eeauschahš paschi gan driht kà taurinu kahpuri, un tad ar saweem balteem audeem wifsapkahrt, rudsu graudu leelumā, bet leelaki un lihdsigi teem sihdes taurinu kokoneem; — un schee irr ko, itt nepareisi, daschi sauz par skudru pautem. Kà tad arri pauts warretu tahdā paschā leelumā buht, kà patte mahtite! Ko tad fazzitu ja kahds tewim gribbetu eerunnahrt, wistas pautu redsejis tik leelu kà paschu wistu? — Skudras pautini tik smalki masini, kà winni isfkattahš kà sabehrsts zukkuris un grehti buhtu ar sawahm azzim tohs ischkirt weenu no ohtra. Ar tahdahm augligahm mahtitehm, ko strahdneezeš eewedd kahdā zittā skudru puhsnē, — eet zitti. Schahdas papreekschu farga, un waktneekš arween tahm klahrt muggurā, bet winnahm arri tahdu gohdu dohd un tà winnas kohpj, kà bittes sawu mahtiti jeb kehni-neeni. — Strahdneezeš jaunai mahtei dohd barribu, to glauda ar saweem taustineem (jeb ohgstoneem), to nefs leegi us filtahm weetinahm faulgohsi, woi dsikkaki eekschā eeksch kambarineem. Un tà nu eet lihds kamehr mahtite kahdus pautus dehjusi, — tad strahdneezeš nu sahrt pautinus apkohpt kà paschas mahtites, bet mahtite eet us zittu puhsnēs gabbalu, kur zittas strahdneezeš atkal ap winnas

publejahš lihds kamehr ir tur pautus nodeh-juse kur wehl ne kahdi ne bija. Strahdneezeš pautinus apflazzina ar sawu feekalu un tohs sakrauj sawaddōš kambarinōš un tohs isperre. Wehž kahdahm deenahm waffaras laikā, no pautineem ischkillahš tee masi balti tahrpini kas isfkattahš kà zirmini, un strahdneezeš tohs barro kà putnini sawus behrnus usturr, papreekschu ar ittin mihtstu, tad ar zeetaku barribu. Un kad nu schee tahrpini eewehepufchees gull kà muzzinas, arri tad strahdneezeš schahš muzzinas nefs schurp un turp kà waijaga, woi wairak us augschu, woi wairak us appakschu, lai ne sapellejahš neds fasmakst un puhst. Ja nu laikš irr, kà skudra muzzinā gattawa, tad strahdneezeš audus kas apkahrt sakohsch un jaunahm skudrahm palihds istapt ahra no smalkas plehwites kas tai wehl apkahrt. Pa kahdahm deenahm jaunu beedri wehl kohpj un barro, lihds kamehr tee nespahrnoti warr strahdaht lihds ar zittahm bet tee spahrnoti to beedribu atstahj. — Tapedž tad gabdaschanas un darboschanas skudrahm weenadi ween, tik labb usturra deht ko sanefs, — kuffainus kahdus ne kahdus ko tik ween spehž walddiht, arri kahdus mihtstus auglus un galkas gabbalinus, — arri jagahda par mahjahm, jasanefs skabbardsini, preeschu un eglu addatas, sprungulini. fuhnischi, fagrahbsti un grabbaschas un tahdi neezini wehl zitti, — irr jaapkohpj tee behrnini, irr jataisa gangi un kambari no scheem, zitti jataisa walkam, zitti jaaisataisa; katrai deenai saws darbs. Bet wifs tas darbs irr darbneezehm, kas tadeht arri dauds ilgaki dsihwo ne kà tehwinī un mahtites, jo ir mahtites, wiffus pautinus dehjuschas, nomirft.

S. R—U.

Wahrdu mihtla.

Diwi wahrdi weentihds garri,
Woi tu man tohs fazzihrt warri?
Pirmam pirmais bohstabs d,
Lai Deews farg', kà nenahrt tē;

Affnis, affras tezzeht fahl,
 Kad winſch lahdâ semmê nahl.
 Dhtam pirmâis bohſtâbs r
 Kalram zilwekam tas derr;
 Zittam leels un zittam maſs,
 Ka jebſurram eedohts tas;
 Winſch us diwahm allâſch ſtahw,
 Kamehr peenahl weenreis nahw'.

—gg—

Sluddinaſchanas.

 Kurſemmes zeen. **Gubernatera kungs**
 pamehl iſſluddinaht, fa pehz liſſumeem ne buhs ahtri
 braukt pahz Zeligawâs Driffes-uppes tiltu. 1
 Zeligawâs pilli, 11. Zuhni 1857.

Gallamuiſchas Dankaru ſaimneekam irr
 19tâ Zuhnija natti iſeiſoht no gannibahm
 diwi ſirgi, weens tumſchi melns, 6 gaddu

wezs, ohtris pelleſi melns, 10 gaddu wezs, abbi bes
 lahdahm ſihmehm, ſagti. Kas ſchohs ſirgus usrahda,
 dabbu zaur Gallamuiſchas pagasta-teefu 15 rub. ſudr.
 pateizibas naudas iſmalfatus. 2

Pehter Schliſſche, preeſſchneek.
 Allunan, teefas ſfrikhweris.

Keeweles muiſchâ, pee Wezs-Auzes, taps ifgaddâ
 diwi tirgi tai 12tâ Zuhli un 4tâ Otkoberi noturreti.
 Schinnî gaddâ bes tulles. 2

Kewelê, tai 17tâ Zuhni 1857.
 (Nr. 14.)

Zeldberg.

Zeligawâ paſtes eelâ Nr. 5 pee ahkâkalleja Bonze la
 warr dabhuht labbus rijas-feetus un wiſſadus mak-
 ſchekens. 2

Zaunâ muiſchâ Saldas Kirſpehlê ſcho gadd un
 ir zittos gaddos us preeſſchu ne lahdâs tirgus wairâ
 netaps turrehts. 2

S i u a.

Zitti Widſemneeki rakſtijufchi, fa gan griboht arri Awifês eeliſt ſawas ſluddinaſchanas, jo tabs Awifês itt
 wiſſâs Widſemmes draudſês tophoht laſſitas, — bet ne ſinnoht, kâ ſinnu un to naudu noſubtiht us Zeligawu. Tad
 nu reiſſchu tâ: Za lahdam lahdâ iſſluddinaſchana, tad lai lubds ſawu zeen. mahzitaju, ſſohlimeiſteri jeb teefas-ſkrih-
 weri, lai atſubta ar paſti pee Schulza mahzitaja Zeligawâ — Rihdſineeki pee Buchholza kunga, kur arri to naudu
 warr iſmalfabt. Zil par to jamakſa, to paſchi warreſeet ayrehkinah, ſinnadami, fa par ikkatru Awifês
 drikketu rindi jeb rindes weetu 4 kapeiki ſudr. n. jamakſa. Lai rakſitaji tubdal peerakſta ſlahb, zil
 reiſes, woi 1 jeb 2 jeb 3 reiſes to ſluddinaſchanu Awifês buhs eeliſt. S-3.

Labbibas un prezzu tirgus Rihgâ tai 8. Zuhlijâ un Leepajâ tai 29. Zuhnijâ 1857 gaddâ.

M a l f a j a p a r:	Rihgâ.		Leepajâ.		M a l f a j a p a r:	Rihgâ.		Leepajâ.			
	R.	K.	R.	K.		R.	K.	R.	K.		
1/3 Iſchetw. (1 puhru) rudſu .	225	—	2	50	2	30	1/2 puddu (20 mahrz.) dſeſes	—	80	—	90
1/3 " (1 ") kweeſchu	325	—	3	50	3	80	1/2 " (20 ") tabaka	1	75	—	—
1/3 " (1 ") meeſchu	215	—	2	30	2	20	1/2 " (20 ") ſchkihtu appinu	—	—	2	50
1/3 " (1 ") auſu	110	—	1	15	1	20	1/2 " (20 ") ſchah. zuhku gaff.	2	80	2	20
1/3 " (1 ") ſirnu	250	—	3	—	—	—	1/2 " (20 ") krohna linnu	1	75	2	—
1/3 " (1 ") rupju rudju mit.	2	25	2	30	1/2 " (20 ") brakka linnu	1	40	1	40	1	—
1/3 " (1 ") bihdeletu " "	3	—	3	10	1 muzzu linnu fehku	6	libdj	9	—	—	—
1/3 " (1 ") kweeſchu mil.	4	40	4	—	1 " filku	13	75	14	—	—	—
1/3 " (1 ") meeſchu putram.	3	25	2	80	10 puddu farkanas ſahls	5	—	5	—	—	—
10 puddu (1 birkawu) feena	4	50	—	—	10 " baltas rupjas ſahls	5	—	4	60	—	—
1/2 " (20 mahrz.) fweeſta	—	3	50	3	50	10 " " ſmallas "	5	—	4	—	—

Leepajâ libds 26. Zuhnija d. atnahf.: 68 fuggi un iſgabj. 71. Rihgâ libds 8. Zuhlija atnahf.: 836 fuggi un iſgabj. 506.
 Atnahkufchi: 577 ſtruhgas un 2881 plohtii.

B r i h w d r i k k e h t.

No juhrmaſſas-gubernements augſtas waldbſchanas puffes: Canſlei-Director W. Gruner, ſtellv. Cenſor. Zeligawâ, tai 9. Zuhſti 1857.
 No. 130.